

□ انار بۇلت \ شىنچياڭ گازەتسڭ ئىشلىسى ليۇ دۇڭلايى

بۇل — ساۋلەنى اسماق، كوركى سۇلۇ شىنچياڭ، مۇندا اسقار تاۋلار، ايناداي ەمولدىر كولدىر بار .

بۇل — جاراسىدى قاتار ەومىر سۇرگەن شىنچياڭ، مۇندا قايناعان ەومىردىڭ قارىبالاس دۇمانى سالتانات قۇرپ، كۇللى تىرشلىك ئىبىستى سىباعاسنى يە بولادى!

بۇل — باي دا باياشات شىنچياڭ، مۇنداعى قۇنارلى اتىزدار مىڭداغان شاقىرىبىعا كوسىلسپ، جەمسىس ـ جىيدەك ەيىسى كۇللى جۇڭگوغا تارايدى!

زىمىرعان ۋاقىت، ۋاناعان مەزكىل كوشىندە، شىنچياڭ 10 جىلدا جاسىل تاۋغا جول اشپ، بايلىق ـ تى ۋنەمدەيتىن جانە قورشاعان ورتانى قورعايتىن كەڭستىكىنك چۇلگە، كاسىپ سىلالسى قۇرىلمىىن، ەوندىرىس، تۇرمىس ەئاسلىن توقتاۋسىز قالپىتاسـ. تىرىپ، ەكولوگىيالىق وركەنىيەت قۇرىلمىسى تارىچىنـ. دا ايشىقتى ەنز قالدىرىپ، ”كورىكتى جۇڭگونىڭ” ۇلى سۇرەتىنىدە كەم بولسا بولەپتايىن تاراۋغا اينالدى .

كورىكتى شىنچياڭىدى دەن قويا قورعادى

تاشقورعان تاجىك اۆتونوميالى اۋدانى ماريالڭ اۋبلى ەپىل قىستاعىندا بەتكەيكە شىعپى، السىقا كوز تاستاساگىز، تاۋ جوتالارىن بويلاپ السىقا سوزدـ. لىپ، اقىرى بارىپ بۇلتقا ەسىڭىپ كەتەتىن ەبىر سولعىن ”سىزىقتى“ كورەسىز . بۇل سىزىق — كەـ. زىندەگى قاس تاسى كەنىنە اپاراتىن جول . قازىر كەن اۋماعى ەبىر جولا جابىلىپ، ال ماناعى جول ەندى تاۋەشىكىلەردىڭ ويىغىنا اينالغان . قىاسى كەنزىندە ەپىل قىستاعىنىڭ كەدەيـ. لىكتەن ارىلۇنىڭ ەۋمىتى ەدى، ەبىراق گۇرسىلدەـ گەن داۋىستار پامبىر ەۋستىرتىنىڭ تىنىشىتىىن بۇزىپ، ەتۇز اڭدارى ۇركىپ تۇس ـ تۇسقا قاشقان كەزدە، جەرگىلكىتى ۇكىمەت بۇل مازاسىزدىققا نۇكتە قويدى. 20۱8 ـ جىلدىان باستاپ تاشقورعادـ نىڭ 8 جەرىندەگى كەن اۋماقتارى بىرىنەن سولڭ ەبىرى جابىلىپ، 1053.97 كەكتار جەردەگى جاسىل جامىلى قالىپنا كەلتىرىلدى. ەكولوگىيالىق ورتانى قورعاۋ مەن ەكونوميكائى دامىتۇ سىندى ەكى وتىسڭ اراسىندا جۇرت تاڭداۋى الدىڭغىسىنا ەتۇستى .

”قورشاعان ورتانى بوداۋعا بەرمەسەك، ەبىز ـ دىڭ كەدەيلىكتەن ارىلتۇمىز ەنپتى اقاۋسىز ، ەتپـ. تى باياندى بولادى.“ ـ دەيدى تاشقورعان تاجىك اۆتونوميالى اۋدانى اۋىل ـ قىستاقتى گۈلدەندىرۇ مەكەمەسىنىڭ باستىعى ەركىن ۇسەيىن. 20۱9 ـ جىلدىڭ سولڭىدا كەدەيلىك قالىابعن ەساتتى لىپ تامىتاعان بۇل اۋداندا 405۱ وتباسدان جالىي ۱6 مىڭ 5۱8 ادام كەدەيلىك تۇرمىسقا قوش ايتتى . ەۋستىرت ەتەڭگىندەكلىر دە اسپانى اناغۇرلىم اشىق، جەرى اناغۇرلىم جاسىل، سۇى اناغۇرلىم تۇنىق شىنچياڭ قۇرۇغا ۇزدىكىسىز كۇش سالۇدا . پارتىبا 18 ـ قۇرىلتايىنان بـەرى وڭتۇستىك شىنچياڭنىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۇىنىڭ جان تامىرنا ساپاتىن تارىم وزەنىنىڭ سۇ جۇيەسى ەكولوگىياسىن چوڭىگە سالۇدا شۇعلالى ناتىچەگە قول بەتتى . وزەن ـ كول باستىعى ەتۇزىمىنىڭ جاپياي رول اتقارۇىنا مەڭزەس، تارىم وزەنىنىڭ تۇمەنگى اعارىنىڭ ەكولوگىيالىق ورتاسى ايتارلىقتاي جاقسارىپ، 400 كىلومەتردەي اۋماقتا كەزىندە جوـ يىلىپ كەتۇگە تاياعان جاسىل ەمالىز قايتا تۇلەدى . بۇگىنگى تاڭدا، تۇناس تارىم وزەنى سۇ جۇيەسىنـ. دەگى توراڭغى ورمانى ەكولوگىيالىق سۇ جىمبەرۇـ دىڭ ارقاسىندا قاۋلاپ ۇسىپ كەلدەدى .

اسقار تاۋلار، ۇزىننان ـ ۇزاق سوزىلغان قارلى شىڭداردا شىرشالار ەمەن ـ ەركىن جاپىقالپ وسۇدە . شىنچياڭ تابيعي ورمانىدى تاۋار سىپاتىندا كەسۇدى بۇكىل ەل بويىنىشا ەڭ ادىمەن توقتاـ. تىپ، ەتۇرلى تاسىلدەرەمەن دەرت ـ دەرىبەزدەر

20 ـ قۇرىلتايدى شانتىقپەن قارسى الايىق

جاڭا جورىقتا ەكپىندەي لىگەرلىپ، جاڭا داۋىردە ەسە قوسايىق ، كرەدەت 10 چىل

جاسىل تاۋغا جول اشقان 10 جىل

— جاڭا داۋىردەگى شىنچياڭنىڭ دامۇ تابىستارى جونىندە جالىپ شولۇ . ەكولوگىيالىق وركەنىيەت قۇرىلمىسى

ەمن زىياندى جاندىكتەردىڭ تارلۇتىپ، سونـ. مەن بىرگە ەڭ زور قۇلىشىسپەن تابيعي ورماندارـ. دىڭ ەوسپ ـ وركەندەۋ شارت ـ جامعادىىن جاقـ. سارتى. 60 مىللىون مۇعا جۇنىق قارااـ. لمىغن قورعاۋ ىنجەنەرياسى اۋماعىندا ورتنا جاس، جاس ورمانداردى جەتىلدىرۇ قىزىمەتى ەشقاشان توتقاعان جوق. ەكولوگىيائى تابيعي قالىپنا كەلتىرۇ مەن جاساندى جولەپن قالىپنا كەلتىرۇدى ۇشتاسـ. تىرۇ تاسىلىنە تاباندى بولۇ ارقىلى شىنچياڭدا ورمان اۋدانى، ورمانىڭ قوردالانۇى قاتار ارتىپ، ورـ. مانەمن كومەكرىلۇ مولشىرى 20۱۱ ـ جىلى 24% اتەنن %۵2.02كە كوتەرىلدى .

قازىر شىنچياڭ دەسە، ەسىنە كوكيەڭبەك اشىق اسپان ەستەلىك بولپ ورالتىن ادامدار قاتاـ. رى بارغان ساپىن مولاپۇدا . التىن كۇزدەگى 10 ـ ايدا سولتۇستىك شىنچياڭنىڭ بايتاق دالاسىندا تۇپ ـ تۇنىق كوك اسپان كوز تۇندىرىپ، السىتان تاۋلار مۇنارتىپ كورىنەدى . سوغىعى جىلداردان بەرى شىنچياڭ ”ۇرىمچىى ـ سانجىى ـ شىحىزى“، ”كۇيتۇن ـ ماپتاۋ ـ شىخۇ“ سىباقتى ەتۇيىندى وڭىرلەردى نەگىزگى شايقاس مايدانى ەتىپ، ىيڭتۇان مەن جەرگىلكىتى ورنىنىڭ بىرلەسىپ ساقـ. نانۇىن، بىرلەسىپ تىزگىندەۋىن جانە اۋىر لاسىتانـ. ەان اۋا رايىنا توتەپ بەرۇدى كۇشەيتىپ، كوكتەـ. دە شاڭ ـ نوزاڭدى مەڭگەرپ، جازدا لاستاۋدى بوكەپ، كۇزدە كەرەكسىز شىعارىندىلاردى ەبىر جاقىي ەتىپ، قىستا تۇمشانى جونغە سالۇ سىندى ”تورت ماۋسىمدا قامال الۇ“ ارەكەتىن اتقاردى . بۇكىل رايوندا اۋا ساپاسى تاماشا، جاقىسى كۇندەر تولقىن فورماسىندا جوعارى ورلەۋ بەتالىسىن، اۋا اۋىر لاستانغان كۇندەر سانى تولقىن فورماسىندا تومەندەۋ بەتالىسىن كورسەتتى .

تاياۋدا بۇكىل ەلدەگى تۇغغىش توتپتاعى كومىر قىشقىل گازىن شىعارۇ ۇقىعى ساۋدا بازارىنا ەنگەن، ەلەكتىر تاراتۇ كاسىپ سالاسىنداعى كومىر قىشقىل گازىن شىعارۇشى ەتۇيىندى 77 كاسىپورىن ۋادەنى ورنىنداۋدىڭ ەبرىنىشى پەرىيودىنداعى ۇلەـ. سىنن تولىق تاپسىرۇدى ەساتتى ورنىندادى . شىنچياڭ كومىر قىشقىل گازىنىڭ شىعارىلۇىن ەڭ جوعارى مانەنن اسىرماۋ، كومىر قىشقىل گازىن بەيتاراپتاندىرۇ قىزمەتىن بەلسەنە لىگەرلەتەپ، وڭىرلىك ۇندىرىس جالىپ ۇنوم قۇنى بىرلىگىندەـ. گى كومىر قىشقىل گازىنىڭ شىعارىلۇ مولشىرى ۇزـ. دىكىسىز تومەندەدى . وڭتۇستىك شىنچياڭداى ”كوـ مىردى ەلەكتىرگە وزگەرتتۇ“ ىنجەنەرياسى ورنىقتى قادامەپن لىگەرلەتىلىپ، مىللىيونداغان تۇرىعدنار تازا ەنەرگىيادان پايدالاناتىن بولدى .

جەل گەنەرأتورلارى كەڭ دالادا قاتار ەتۇـ. زىپ، فوتوۋولتتىق ئاقىتايىشلار جازىقتا شەپ قۇردى . تازا ەنەرگىيائى دامىتۇدىڭ اسا تاماشا كوـ مەسكى كۇشىنە يە شىنچياڭ جاڭا دامۇ ۇستانمىمەن ەنەرگيا كاسىپ سالاسىنىڭ تىپىن وزگەرتۇدى ، داـ رەجەسىن جوعارىلاتۇدى ۇزدىكىسىز العا جىلجىتتى . 202۱ ـ جىلدىڭ سولڭىنا دەيىن بۇكىل رايوندا تازا ەنەرگىيالىق گەنەرأتور اگرگاتتارىنىڭ سىمىدىلىعى 47 مىللىيون ۱20 مىڭ كىلوۋاتقا جەتىپ، بۇكىل ەل بويىنىشا لىگىنىڭ قاتاردان ورنى ەندى، جەل ەلەكتـ. رىنەن پايدالانۇ مولشىرى، فوتوۋولتتىق ەلەكتىزـ دەن پايدالانۇ مولشىرى جەكە ـ جەكە %92.7كە، %98.3كە جەتتى . سونمەن بىرگە شىنچياڭ ونەركاـ سىپتى جاسىل دامىتۇ ارناۋلى ارەكەتتىن بار كۇشىن اياماي لىگەرلەتەپ، اۆتونوميالى رايون دارەجەلى جانە ودان جوعارى جاسىل زاۋودىتان ۱35۱ن، جاسىل باقتا اۋماعىنان ۱9ن جەتىلدىرىپ، مەملەـ كەت دارەجەلى جاسىل كەن ورنىنان 67سنى قۇرىپ شىقتى .

10 جىلدا قۇمىلدان ىلەگە، التايدان قاشقارغا دەيىن شىنچياڭداى ەرقايىسى ايماق، وپلىس، قالالار ۇنەمدەۋدى الدىڭغى ورنىغا قويۇدى، قورـ

جاسىل تاۋغا جول اشقان 10 جىل

قىزمەتى ۇشنى مىسالدىق جانە ۇلگىلىك رول اتقاردى .

قازىرگە دەيىن شىنچياڭدا ەر دارەجەلى، ەر ەتۇرلى جاراتىلىستىق قورىقتاردان 22۱ى بار، ولاز جاراتىلىستىق قورىق، ايگىلى كورنىسى اۋماعى، ورمان باقتاشى، سازدىق باقتاشى، گەولوگىيالىق باقتاشا، سۇ ونىمەدرى تۇقىمدىق پلازما بايلىعى قوـ. رىعى سىباقتى 7 ەتۇردى قامتىپ، ولارغا شامامەن 252 مىڭ شارشى كىلومەتر جەر بۇرىشتالغان .” 13 ـ بەسجىلدىقتان“ بەرى شىنچياڭ سۇ جامعايدىنا قاراپ جاسىلداندىرۇدى بەلگىلەۋگە، سۇ مولشىرىنە قاراي سىتەۋگە تاباندى بولپ، اعاش ەگۇگە قولايلى بولسا اعاش ەگىپ، بۇنا ـ بۇرگەن وسىرۇگە قولايلى بولسا بۇنا ـ بۇرگەن ەوسىرىپ، ەشوپ وسىرۇگە قولايلى بولسا ەشوپ ەوسىرىپ، ەۋش تەرىستىك ئقتاسىن ورمانى، ەگىستىكتەن ورمانىدى قالىپنا كەلتىرۇ، قۇمايتانۇدان ساقتانۇ، قۇمدى تىزـ گىندەۋ سىباقتى ەتۇيىندى ىنجەنەريبالارغا سۇيەنپ، 4 مىللىيون 476 مىڭ مۇ قۇمايتانغان جەردى قورشاپ قورعاۋدى ورنىداپ، 34 مىللىيون 974 مىڭ 500 مۇ قۇمايتانغان جەردى جونگە سالىدى .

كەڭ جايلاۋدان مالشىلار سىىرلارن، قوياـ. رىن ايداپ تۇسىرىپ، جەر اسىتى سۇ دەڭگەيى جوـ عارىلاپ، جايلىمىدا شالىغن جايقالدى؛ ۇشى ـ قىيرسىز ەشول دالادا قورشاش قۇمنىڭ شىتىن كۇزەـ. تىپ، تەك چۇلدىزدار عانا جىمىڭدايدى، جىڭغىل، سەكسەۋىل كۇن ساپىن جاپقالا وسۇدە؛ ۇزىننان ـ ۇزاق كوسىلگەن تابيعي ورمان وڭىرىندە اعاش كەسۇشلىر ورمان قورعاۋشارىغا اينالىپ، اسقار تاۋ، زاڭغار شىڭغار اراسىنىدا شىرشالار كوك تىرەپ، قابىلان باسپالاپ، پالاڭداپ ايۇ كەتەپ باـ. رادى؛ كوك مايسا ەدۇر قاۋلاپ، سانىدۇعاش ساپراـ. عان سازدىقتا سۇ قاينارىنىڭ قامداۋى ۇزدىكىسىز كۇشەيىپ، ايدىندا اققۇ قالىقىپ، بۇالدىر ساعىم وينايىدى .

تۇنىق سۇ، جاسىل تاۋ بايلىق جاراتتى

ەر جىلى 4 ـ ايدان 7 ـ ايغا دەيىن التاي ايماـ. عىنىڭ بارلىق تابيعي سۇ ايدىندىرانىدا بالىق اۋلاۋعا جاپياي تىپىم سالۇ ساپاساتىنىڭ اىتقارىلغانىنا تالاي جىل بولدى . سۇ بايلىغن قاتاق قورعاۋ، ۇنىمدى باسقارۇ جانە علمي پايدالانۇ شىنچياڭنىڭ بالىق شارۋاشلىمىنىڭ جوعارى ساپالى دامۇنىڭ نەگىزىنە اينالدى .

”شىنچياڭنىڭ جاراتىلىستىق ارتقىشلىعى وتە جاقىسى، وزەندەردىڭ كوبى اسقار تاۋلارداعى قار ـ مۇزدان ەرىگەن سۇدان باستاۋ الادى، ونداعى ەئاتتى، تۇنىق، ساپاسى تازا، لاستىنابعان سۇ بالىقـ. تاردىڭ ەوسپ ـ وروبۇنە تاماشا ەكولوگىيالىق ورتا ازىرلەگەن، بۇل زالاسىز بالىق شارۋاشلىغىن داـ. مىتۇدىڭ جانە وركىنايكالىق سۇ ونىمەدرىن وندىرۇگە باپ تاماشا جەر“ ، ـ دەيدى اۆتونوميالى رايوندىق سۇ ونىمەدرى علميى زەرتتەۋ ورنىنىڭ باس ىنجەنەرى ساي لىنىڭاڭ .

قازىر سايرام كولى، ۇلىڭگىر كولى سىباقتى سۇ ايدىندارى مەملەكەتتىڭ ورگانىيالىق ازىق ـ تۇلىكىكە قاتىستى كۇۋالاندىرۇىنان وتكىسەن .10 جىلدىان بەرى شىنچياڭنىڭ قورشاعان ورتانى قوورـ. عاۋعا باسا ەمان بەرۇى بۇكىل شىنچياڭنىڭ سۇ ونىمەدرى كاسىپ سالاسىنىڭ دامۇىنا بۇرىن بولماـ. عان وراي ازىرلەدى . 20۱6 ـ جىلى اراسان اۋدانى ەلمىز بويىنشا تۇغغىش مەملەكەت دارەجەلى ەكسـ. پورتىق ازىق ـ تۇلك، اۋىل شارۋاشلىعى ونىمدەـ رىنىڭ ساپا حاۋپىسىزدىگىنەن ۇلگى كورسەتۇشى رايونى، وسى اۋداننىڭ پەلياد، ومۇل، چىراققايزان سىندى 3 ەتۇرلى سۇنىق سۇ بالقى ونىمەدرى حاـ. ۇپىسىزدىكتەن ۇلگى كورسەتۇ رايونىنىڭ ەكسپورتـ. تىق ۇنىم ەتۇرى بولپ بەكىتىلدى .

ەتۇدىڭ وسكەلەڭ ورتاق تانمىنن ۇپىستىردى . كوپشىلىك مىنالاردى ەپىلدىردى؛ شي جىپىنىڭ جولـ. داسىتى ۇيتقى ەتكەن پارتىبا ورتالىق كومپىتەتىنىڭ تۇڭمرەگىنە اناغۇرلىم تەعىز تىتىسماقتاسىپ، ”ەكىنى تۇرقاتىندىردىڭنىڭ“ شەشۇشى ەماننى تەرەڭ ەتۇسىـ. نىپ، ”تورت تانمىدى“ كۇشەيتىپ، ”تورت سەنەمدى“ بەكەمدەپ، ”ەكىنى قورعاۋدى“ ورنىداپ، مىندەتتى مۇقيات وتەپ، قۇرىلتايدىڭ ەتۇرلى مىندەتتەرىن ەساتتى ورنىداپ، شىندىققا جۇڭىتىپ، سەكەرلىك كورسەتەپ، شىنايى يگەرىپ، ناقتى سەتەپ، ەر قادامدى نىق باسىپ، باس شۇجي شي جىپىنىڭنىڭ، پارتىبا ورتالىق كومپىتەتنىڭ شىنچياڭ ۇشىن كەسكىندەگەن ۇلى جوسپارىن تاماشا رەالدىققا اينالدىرامىز .

وسى داڭقتى قىزمەتىمنىڭ قۇدەرەتتى قوزعاۋشى كۇشىنە اينالدىرىپ، نەكتىزگى ساتىنداعى بۇقارانىڭ باس شۇجي شي جىپىنىڭگە، پارتىبا ورتالىق كومپىتەـ. تىنە العىسى ايتقان جۇرەك ۇنىن قۇرىلتايىغا الا باراـ. مىن، قۇرىلتايى رۇخىن تەرەڭ ەتۇسىنىپ، وقۇ ـ اعارتۇ قىزمەتىنە ونان ارى كوڭىل قويا، سۇپىسپەندـ. شىلكپەن ارالاسىپ، مەملەكەت ۇشىن اناغۇرلىم كوپ تىرەكتى دارىندىلاردى تاربيەلەيمىن“ .

بەييجىڭگە جەتكەن ۋاكىلدەردىڭ قادامدارى ەكىپىندى، كوكىرەكتەرى سەنمىگە تولى بولدى، قىزۇ پىكىر ەماسىترۇ ارقىلى قاسيەتتى داڭقتى قاسـ. تىرەلەۋ، ماڭغزى تاپسىرمانىڭ ۇمىتىدىن شىقۇ

ۇشىن مىندەتتىن اتقارىپ، جاۋاپكەرشىلىگىن ادا كەلدى. ۋاكىل ۇراھىيا اۋۋىت بىلاي دەدى: ”مەن

كەرەمەت شىنچياڭنىڭ خىكايالارىن جاقسى اڭگىمەـ. لەپ، پارتىبا 20 ـ قۇرىلتايىن ويداعىداي اشۇعا ەتىپـ. تى دە مول اقىل ـ پاراساتىمىز بەن كۇش ـ قۇانتەـ. جىزدى ازىنەيمىز .

ۋاكىلدەر بەييجىڭگە اىتسانردان بۇرىن تولىق دايبىندىق كوردى، نەگىزگى ساتىغا نىشكەرلىەي بارپ تەكسەرۇ ـ زەرتتەۋ جۇرگىزىپ، پارتىبا مۇـ شەلەرى مەن بۇقارانىڭ پىكىرىن، ۇسىنىستارىن كەڭ كولەمدە جىياپ، بۇكىل شىنچياڭداى قالىڭ پارتىبا مۇشەلەرىنىڭ، كادارلردىڭ جانە ەرزۇلت بۇـ قاراسىنىڭ پارتىبا 20 ـ قۇرىلتايىنا دەگەن شىن جۇـ رەكتىن شىققان تىلەۋى مەن قىللاستى تىلەگەن الا كەلدى. ۋاكىل ۇراھىيا اۋۋىت بىلاي دەدى: ”مەن

سالقىن وزەن سۇى ساۋدا ورايىن سىيلاپ، شىتىنە كوز جەتپەيتىن ورمان ـ تويعايلار بايلىق تۇىنداتتى . بۇگىنگى شىنچياڭدا 18 مىللىيون 500 مىڭ مۇلىق جەمسس ورمانى بۇكىل شىنچياڭداى بارلىق ايماق، وپلىس، اۋدان، قالالارغا تارالغان، اناغۇرلىم كەڭ كەڭسىكتىككى، كولەمى زور ۇش تەرىستىك ئقتاسىن ورمانى جۇيەسى شۇراتتار مەن بىرىستى ەگىنجايبارعا، قالا مەن اۋىل ـ قىستاققارعا قورعان بولۇدا . جەمسس ورمان شارۋاشلىعى شىنچياڭدا، اسىرەسە، وڭتۇستىك شىنچياڭنىڭ كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۇ بارسىندا ورنىن باسقا ەشەىگە باسا ەلپايتىن ماڭغىزدى رول اىتقارىپ، شىنچياڭنىڭ اۋىل ـ قىستاقنى گۈلدەندىرۇدى جاپيياي لىگەردـ. لەتۇدەگى ماڭغىزدى تىرەگىنە اينالدى .

اقسۇ ايىماعىندا كوكىبارداعى مپللىيون مۇلىق ورمان تەڭىزىندە كۇن ساپىن جاپىقالپ، ماۋەلەي تۇسەتىن ەسۇ مەزگىلى توقتاۋسىز قايتالانىپ جاتىر .30 نەشە جىل ۋاقىتتا سولۇگە سالۇ جولى مەن اتقارۇ ەئاسلى جوينىدە قاجمىيا ـ تالھاي نزـ. دەنىس جاساۋ، ۇرپاقتان ـ ۇرپاقتا جالعاقتان تابانـ. دىلىق كوكىبار ەشول دالانى جاسىلداندىرۇ ىنجەـ نەرياسىنىڭ ”جاسىلداندىرۇ مەن بايۇدى قاتار كوركەيتۇ“ كەرەمەتىن جاساۋىنا جول اشىتى . ”پارتىبا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى علمي ۇستاـ. نىمنىڭ جەتەكشىلىگىندە، ەبىزدىڭ سەنمىمىز انناـ. غۇرلىم نىعايا ەتۇستى . بىيل جىل باسىنان بەرى ىندـ جەنەريائى اناغۇرلىم بەلسەندى جۇرگىزىپ، تاۋ، سۇ، ورمان، اتىز، كول، جايلىم، قۇمدى جاپيياي، جۇيەلى جونگە سالۇعا وبىستىق“ ، ـ دەيدى اقسۇ ايماقتىق ورمان شارۋاشلىعى جانە جايلىم مەكەمەـ. سىنىڭ اعا ىنجەنەرى جاڭ جىجۇن .

تاماشا ەكولوگىيالىق ورتا خالىق تۇرمىسى ەۇشنى ەڭ كوپ جالپىعا ەتىمىدى قۇت ـ بىرىس. تارىم وزەنىن جونگە سالۇ ۇزدىكىسىز تەرەڭدەپ، كوكىبار جاسىلداندىرىۋ ىنجەنەرياسى سىباقتى ورمان ەوسىرۇ ىنجەنەريالارىنىڭ دەڭگەيى ۇزدىكىسىز جوـ عارىلانغان كەزدە، تاكالاماك ەشولىنىڭ جىەگىندەـ گى ەكولوگىيالىق قالىتقىنىڭ رولى جىل ساپىن كۇشەـ يىپ، اقسۇدان كورلارعا دەيىنگى جەلى بويىنداعى كوپتەگەن قالالاردىڭ دامۇ بەتالىسى ونان ارى جاقساردى . وسىنداى اۇقىم شىنچياڭنىڭ بارلىق جەـ رىندە قانات جايىپ، تاماشا ەكولوگىيالىق ورتنا داۋعا اناغۇرلىم كوپ مۇمكىندىكتەر اكلەدى .

ەر جىلى 6 ـ ايدان 7 ـ ايغا دەيىن ”تۇنىق سۇ، جاسىل تاۋ ـ باعالى بايلىق“ اماملياتتىق جاڭاـ. لىق اشۇ بازاسى قورعاس اۋدانىندا كۇلگىن ەتۇس تۇناس دالانى جاۋىپ، ونى تاماشالارعا ساياحاتشىـ. لار توقتاۋسىز كەلىپ جاتادى . بۇل جەردەگى ادامـ. دار ”قورشاعان ورتا تاماشا بولۇ، كاسىپ سالاسىن وركەندەتۇ، مەكەندى كوركەيتۇ“ جانعا بار كۇشـ تىرىن سالىپ، جۇڭگوداعى كولەمى ەڭ ۇلكەن لاۋاندا ەگىنىشلىك اۋماعىن قۇرىپ، شىنچياڭنىڭ جاـ. ڭاشا اۋىل ـ قىستاقتارىنىڭ جاسىل دامۇىندا ەگۇ، وڭدەۋ، ساتۇ، ساياحات ەبىر تۇلعالانغان جاڭا ۇلـ. گىنى ەساتتى تۇلعالادى .

اۋىل ـ قىستاقنىڭ قونىسى ورتاسىن رەتتەۋ ـ جونگە سالۇ ارەكەتىنىڭ ۇزدىكىسىز لىگەرلەۋىنە مەڭزەس، بۇكىل رايونىمىز اۋىل ـ قىستاقتارنىداعى تۇرمىستىق قوقىر ـ قوقىسقتاردى جىناۋ، تاسۇ جانە ەبىر جاقىتى ەتۇ جۇيەسىنىڭ اكىمشلىك قىستاقـ. تاردى قامتۇ سالىستىرامسى %90تەن اسىپ، كولەمدەندـ گەن باقمىشلىق الاڭمارنىڭ تەرەك ـ لاس زاتتاردى ەبىر جاقىتى ەتۇ جەتتەپ، قىـ. جابابدىقتارىمەن جابابدىقتالۇ %99كە جەتتپ، قالا ـ قالاشتقارداعى تۇرمىستىق قوقىر ـ قوقىسقتاردى كومۇ، ەبىر جاقىتى ەتۇ الاڭدارى بارلىق قالا مەن اۋداندا سىكە قوسىـ دى، سونداي ـ اق بارلىق قالالار، اۋدان ـ قالالار لاس سۇدى ەبىر جاقىتى ەتۇمەن جاپيياي قامتىلدى . تىانشان الابىندا ەكولوگىيالىق ورتانى قورعاۋـ دىڭ بەلسەندى ارەكەتى شىنچياڭغا اناغۇرلىم كەڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق دامۇ ۇرىسىن ازىرلەۋـ دە. وتانىمىزدىڭ باتىسى بولگىنىدە باياندى دامۇ جولنى قاراستىرعان شىنچياڭ جالىندى ومىرشەڭـ دىڭ ايلگەۋدە .

شىنچياڭ ۋاكىلدەر ۇپىرمەسىندە جىمنى 43 ۋاكىل بار، حازىۋ، ۇپىغۇر، قازاق، موڭغۇل، خۇيزۇ، قىرعىز، تاجىك، سىبە قاتارلى 8 ۇلتىنان قۇرالغان، از ۇلت ۋاكىلدەرى %44تى يىلەيدى . ۋاكىلدەردىڭ اراسىندا رايون، ايماق، اۋدان، اۋىل، قىستاق پارتىبا ۇپىدارىنداعى جاۋاپتى جولـ. داستار دا، ونەركاسىپ، اۋىل شارۋاشلىعى، قازدـ. نا ـ ساۋادا، علمم ـ تەخنىكا، وقۇ ـ اعارتۇ، ۇگىت، مادەنىيەت، دەنساۋلىق ساقتاۋ سىباقتى ۇندىرىس پەن قىزمەتتىڭ الدىڭغى شەبىنىدە جۇرگەن پارتىبا مۇشەلەرى دە بار، ولاز شىنچياڭـ. داعى ەر ۋاكىل پارتىبا مۇشەلەرىنىڭ اراسىنداعى ۇزدىك ۋاكىلدەر .

^[1] مەكەن ـ جايىمىز: ۇرمىجى قالاسى خۇجۇان سولتۇسىتىك جولى 500 – ئومىر، تاراتۇ ورتالىغى: 5593062، جاراناما باسقارماسى: 5593341 پوچتا ئومىرى: 830028، ايلىق باعاسى 19 يۇان، جىلدىق باعاسى 228 يۇان